

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΑ

ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΜΗΤΟΡΟΣ
«ΒΑΒΑΙ ΤΩΝ ΣΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ ΑΓΝΗ»

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2011

ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΜΗΤΟΡΟΣ «ΒΑΒΑΙ ΤΩΝ ΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ ΑΓΝΗ»

Κείμενα:

Μητροπολίτου Καισαριανής, Βύρωνος και Ύμηττου
Δανιήλ

Σειρά:

«Θεομητορικά» αριθμ. 7

Copyright:

Τερά Μητρόπολις Καισαριανής, Βύρωνος και Ύμηττου
Λεωφόρος Ύμηττου 47-51, Τ.Κ. 161 21 Καισαριανή
Τηλ.: 210.72.24.123
www.imkby.gr e-mail: info@imkby.gr

ISBN: 978-960-6841-48-4

Έκδοτική Παραγωγή

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ Α.Β.Ε.Ε.

Λεωφόρος 12 16, 116 36 Αθήνα

Τηλ.: 2109217513, 2109214820 • Fax: 2109233113
www.epitafios.gr • e-mail: info@epitafios.gr

ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΜΗΤΟΡΟΣ

Τοῦ Μητροπολίτου
Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ἰμηττοῦ
Δαυήλ

«ΒΑΒΑΙ ΤΩΝ ΣΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ ΑΓΝΗ»

υγκινημένος καί ἐκστατικὸς ὁ ὑμνωδὸς τῆς Ἐκκλησίας μας ἀναφωνεῖ μὲ θαυμασμό, ἀπορία καί ἐκπληξη τοὺς λόγους τοῦ ὕμνου αὐτοῦ ὅταν ἀναλογίζεται τὰ μυστήρια τῆς Ἀγνῆς, ὅσα δηλαδή θαυμαστὰ γεγονότα πραγματοποιήθηκαν στὴ ζωὴ της μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ.

Ἄς τὰ παρουσιάσουμε μὲ ὅση δύναμη ἔχουμε αὐτὰ τὰ ἔργα τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ.

1. Γέννηση ἐξ ἐπαγγελίας

Ἡ Παρθένος Μαρία γεννήθηκε ἐξ ἐπαγγελίας κατόπιν ἐνέργειας τοῦ Θεοῦ, ποὺ κατέστησε γόνιμους καὶ ἰκανοὺς πρὸς τεκνογονία τοὺς ἄτεκνους γέροντες γονεῖς της.

Θὰ μελετήσουμε τὸ θέμα τῆς ἀτεκνίας μὲ βάση τὴν Ἁγία Γραφή, ἐπειδὴ σχετίζεται ἄμεσα μὲ τὸ μυστήριο τῆς θείας οἰκονομίας γιὰ τὴ σωτηρία μας.

Ἡ στειρότητα τῶν συζύγων γίνεται ἔμπόδιο στὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ «αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε» (Γενέσεως α' 22). Εἶναι ἓνα κακὸ ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἀγωνίζεται ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ὁποίου τὸ νόημα ἀποκαλύπτει σιγά-σιγά ὁ Θεός.

α'. Ὁ θρῆνος γιὰ τὴν ἀτεκνία

Ἡ ἀτεκνία εἶναι ἓνα κακὸ, ὅπως ὁ πόνος καὶ ὁ θάνατος, ποὺ φαίνεται, ὅτι ἀντιτίθεται καὶ ἀκυρώνει τὴν ἐντολὴ τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ, ποὺ ἐπιθυμεῖ τὴ γονιμότητα καὶ τὴ ζωὴ.

Ὁ Ἄβραάμ θρηνοῦσε ἀπαρηγόρητος γιὰ τὴν ἀτεκνία του, ἂν καὶ εἶχε υἱοθετημένο δοῦλο, ὡς ἐξῆς:

«Δέσποτα Κύριε, τί μοι δώσεις; ἐγὼ δὲ ἀπολύομαι ἄτεκνος» (Γενέσεως ιε' 2).

Δηλαδή: «Δέσποτα Κύριε, τί θά μοῦ δώσεις; Ἐγὼ φεύγω ἄτεκνος».

Ἡ Σάρρα, ἡ ἄτεκνη γυναίκα τοῦ Ἄβραμ, αἰσθάνεται περιφρονημένη ἀπὸ τῆ γόνιμη ὑπηρέτριά της.

«Καὶ εἰσηλθε (Ἄβραμ) πρὸς Ἄγαρ, καὶ συνέλαβε. καὶ εἶδεν ὅτι ἐν γαστρὶ ἔχει, καὶ ἠτιμάσθη ἡ κυρία ἐναντίον αὐτῆς. εἶπε δὲ Σάρα πρὸς Ἄβραμ· ἀδικοῦμαι ἐκ σοῦ· ἐγὼ δέδωκα τὴν παιδίσκην μου εἰς τὸν κόλπον σου, ἰδοῦσα δὲ ὅτι ἐν γαστρὶ ἔχει, ἠτιμάσθην ἐναντίον αὐτῆς· κρίναι ὁ Θεὸς ἀνά μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ» (Γεν. ις´ 4-5).

Δηλαδή: «Ὁ Ἄβραμ συνευρέθη μὲ τὴν Ἄγαρ κι ἐκεῖνη ἔμεινε ἔγκυος. Ὅταν ἡ Ἄγαρ εἶδε ὅτι εἶναι ἔγκυος, ἄρχισε νὰ φέρεται μὲ περιφρόνηση στὴν κυρία της τὴ Σάρα. Ἡ Σάρα εἶπε πρὸς τὸν Ἄβραμ· ἐσὺ εἶσαι ἡ αἰτία γιὰ τὴν προσβολὴ πού μοῦ γίνεται. Ἐγὼ σοῦ ἔδωσα τὴ δούλη μου στὴν ἀγκαλιά σου κι ἐκεῖνη, ὅταν εἶδε ὅτι ἔμεινε ἔγκυος, ἄρχισε νὰ μὲ περιφρονεῖ. Ὁ Κύριος ἄς εἶναι κριτῆς ἀνάμεσα σ' ἐμένα καὶ σ' ἐσένα».

Ἡ Ραχὴλ φωνάζει στὸν ἄνδρα της Ἰακώβ:
«Δός μοι τέκνα· εἰ δὲ μὴ, τελευτήσω ἐγὼ» (Γενέσεως λ´ 1).
Δηλαδή: «Δός μου παιδιὰ ἀλλιῶς θὰ πεθάνω».

Ἀλλὰ ὁ Ἰακώβ ἐξοργίζεται ἐναντίον της λέγοντας:
«Μὴ ἀντὶ Θεοῦ ἐγὼ εἶμι, ὅς ἐστέρησέ σε καρπὸν κοιλίας;» (Γενέσεως λ´ 2).

Δηλαδή: «Μήπως ἐγὼ εἶμαι Θεός, ὁ ὁποῖος σοῦ στέρησε τὸν καρπὸ τῆς κοιλίας σου;».

Οί άνθρωποι διαμορφώνουν προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ ἀποκτοῦν τὴν πεποίθησι, ὅτι τὸ κακὸ τῆς στειρότη-
τας μόνο ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ τὸ ἐξαλείψει.

β'. Ἡ ἀντιμετώπιση τῆς ἀτεκνίας

Ἄσραηλίτης πού ζοῦσε ζυμωμένος μὲ τὶς ἀντιλήψεις αὐτές, ὅτι ἡ τεκνογονία ἀποτελεῖ εὐλογία τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ του καὶ μάλιστα ὅτι ἡ πολυτεκνία τὸν καθιστᾷ ἰσχυρὸ ἀνάμεσα σὲ ἄλλοφύλους, δὲν ὑποφέρει τὴν ἀτεκνία καὶ τὴ στειρότητα. Γι' αὐτὸ καὶ ἐπιδιώκει μὲ κάθε τρόπο νὰ ἀποκτήσει ἀπογόνους.

Σ' αὐτὴ τὴν ἱκανοποίηση τῆς ζωηρῆς ἐπιθυμίας ἀναφέρονται:

★ Τὸ περιστατικὸ μὲ τὶς κόρες τοῦ Λώτ, οἱ ὁποῖες ἀντὶ νὰ μαραίνονται ἀπομονωμένες καὶ ἄγονες, φροντίζουν ὥστε ὁ πατέρας τους νὰ τὶς γονιμοποιήσει χωρὶς ἐπίγνωσι (Γενέσεως ιθ' 30-36).

★ Ὁ νόμος τοῦ ἀνδραδέλφου πού ὑπερασπίζεται αὐτὸ τὸν ἄνδρα πού πέθανε χωρὶς ν' ἀφήσει ἀπογόνους (Δευτερονομίου κε' 5-10).

Τέτοια περίπτωση εἶναι ἡ ἱστορία τῆς νύμφης τοῦ Ἰούδα Θάμαρ, τῆς ὁποίας ὁ ἄνδρας Ἦρ πέθανε ἄτεκνος καὶ ὁ ἀδελφός του Αὐνὰν ἀπὸ ἐγωϊσμό δὲν δέχθηκε νὰ γονιμοποιήσει τὴ γυναίκα τοῦ ἀδελφοῦ του (Γενέσεως κη' 6-26). Ἡ ζωνρὴ ὅμως ἐπιθυμία τῆς Θάμαρ νὰ τεκνοποιήσει, τὴν ὥθησε καὶ δὲν δίστασε νὰ συλλάβει μὲ τὸ σπέρμα τοῦ πεθεροῦ της Ἰούδα τοὺς δίδυμους γιούς Φαρὲς καὶ Ζαρά. Γιὰ τὴν ἐνέργειά της ἐλέγχθηκε, ἀλλὰ δὲν τιμωρήθηκε αὐστηρά, ἐπειδὴ εἶχε λάβει πρόνοια νὰ ἔχει ἐπιχειρήματα.

Ὅμοια εἶναι καὶ ἡ περίπτωση τῆς Ρούθ, τῆς ὁποίας ὁ ἄνδρας πέθανε ἄτεκνος· τὰ ἀδέλφια του ἀρνήθηκαν νὰ γονιμοποιήσουν τὴ γυναίκα του τὴ Ρούθ, τὴν ὁποία ἔκανε γυναίκα του ὁ Βοόζ, καὶ ἀπέκτησε τὸν Ὡβήδ, τὸν παπποῦ τοῦ Βασιλιᾶ Δαβίδ.

Στὸν νόμο αὐτὸ ἀναφέρεται καὶ ἡ εἰρωνικὴ ἐρώτηση τῶν Σαδδουκαίων στὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό (Ματθαίου κβ' 23-33).

★ Ἡ προσφυγὴ στὴν υἰοθεσία μὲ ἓνα νόμιμο τότε τέχνασμα·

Νὰ γεννήσει δηλαδὴ ἡ δούλη στὰ γόνατα τῆς συζύγου γιὰ νὰ θεωρηθεῖ δικό της τὸ παιδί τοῦ συζύγου της, ὅπως στὶς περιπτώσεις·

- τοῦ Ἄβραμ καὶ τῆς Σάρας, ἡ ὁποία ἔδωσε στὸν ἄνδρα της Ἄβραμ τὴν αἰγύπτια ὑπηρέτριά της Ἄγαρ καὶ ἀπέκτησε τὸν Ἰσμαήλ καὶ

- τοῦ Ἰακώβ καὶ τῆς Ραχήλ, ἡ ὁποία ἔδωσε στὸν ἄνδρα της τὴν ὑπηρέτριά της Βαλλὰ καὶ ἀπέκτησε τὸν Δάν (Γενέσεως λ' 3-8).

Νὰ δεχθεῖ τὸ παιδί τῆς νύμφης της, ἀπὸ τὸν δεύτερο σύζυγό της, σὰν παιδί τοῦ ἄτεκνου γιοῦ της, ποὺ ἦταν ὁ πρῶτος σύζυγος τῆς νύμφης, ὅπως στὴν περίπτωση τῆς Νωεμὶν καὶ τῆς Ρούθ (Ρούθ δ' 16).

“Όλες αὐτὲς οἱ περιπτώσεις γιὰ τὴν ὑπέρβαση τῆς ἀτεκνίας καὶ μάλιστα μέσα στὴν κατὰ φυλὲς ὀργανωμένη ἰσραηλιτικὴ κοινότητα ἔχουν καὶ μιὰ ἄλλη προοπτικὴ στὸ μυστήριό τῆς θείας οἰκονομίας.

Μὲ τὴν ὑποχρεωτικὴ τεκνογονία ὁ ἄνθρωπος τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης προετοιμάζει τοὺς προγόνους, τοὺς πρόπατορες τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ποὺ εἶναι συγχρόνως καὶ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τέλεια εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος φαίνεται νὰ βιάζεται νὰ φέρει στὸν κόσμον τὸν εὐλογημένο καρπὸ τῆς κοιλίας τῆς Παρθένου Μαρίας.

Ἡ ἀτεκνία θεωρεῖται κατάρρα καὶ ὅτι ὁ Θεὸς ἀποδοκιμάζει, ἀπορρίπτει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τοὺς προγόνους τοῦ Μεσσία καὶ Λυτρωτῆ, καὶ ἀποστροφή τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ κάθε εὐσεβῆς γυναίκα ἐπιθυμοῦσε νὰ γεννήσει τὸν Λυτρωτῆ καὶ Σωτήρα τοῦ κόσμου. Συνεπῶς ἡ στείρα ἀπεκλείετο ἀπὸ αὐτὴ τὴν τιμὴ καὶ εὐλογία. Αὐτὸ ἦταν δυσβάστακτο καὶ προξενοῦσε μεγάλη λύπη.

γ'. Ὁ Θεὸς νικητὴς τῆς στειρότητας

Ἡ λύση τῆς ἀτεκνίας καὶ ἡ νίκη κατὰ τῆς στειρότητας ἀνήκει στὸν Θεό, ποὺ ὑπόσχεται σ' ὅποιον Ἰσραηλίτη μείνει πιστὸς στὴ Διαθήκη μαζί Του, ὅτι δὲν θὰ μείνει ἄγονος καὶ στείρος στὴ ζωὴ:

«Οὐκ ἔσται ἄγονος οὐδὲ στείρα ἐπὶ τῆς γῆς σου»
(Ἐξόδου κγ' 26)

Δηλαδή: «Δὲ θὰ ὑπάρχει στὴ χώρα σας ἄνδρας ἄγονος καὶ γυναίκα στείρα».

«Εὐλογητὸς ἔση παρὰ πάντα τὰ ἔθνη· οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν ἄγονος οὐδὲ στείρα καὶ ἐν τοῖς κτήνεσί σου» (Δευτερονομίου ζ' 14)

Δηλαδή: «Ἐσεῖς θὰ εἶστε εὐλογη-
μένοι περισσότερο ἀπ' ὅλους τοὺς
ἄλλους λαοὺς. Κανένας σας δὲν θὰ
εἶναι στεῖρος, οὔτε ἄνδρας οὔτε γυ-
ναίκα οὔτε κανένα ζῶο σας».

Ὁ ἱερός συγγραφέας τῆς Γενέ-
σεως σκόπιμα ὑπογραμμίζει, ὅτι οἱ
γυναῖκες τῶν τριῶν προπατόρων τοῦ
ἐκλεκτοῦ λαοῦ, ἡ Σάρρα (Γενέσεως ια' 30 καὶ ι' 1), ἡ
Ρεβέκκα (Γενέσεως κ' 21) καὶ ἡ Ραχήλ (Γενέσεως κθ' 31)
ἦταν στεῖρες πρὶν ἀποκτήσουν μὲ τὴ θαυμαστὴ ἐπέμβα-
ση τοῦ Θεοῦ παιδιά.

Πέραν αὐτῶν στὴν ἴδια κατηγορία ἀνήκουν καὶ ἄλλες
γυναῖκες, ὅπως ἡ Ἄννα, ἡ μητέρα τοῦ Προφήτου Σα-
μουὴλ (Α' Βασιλεῶν α' καὶ β'), καὶ ἡ Ἐλισάβετ, ἡ μητέρα
τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου (Λουκᾶ α' 6-25).

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος θὰ ἐρμηνεύσει τὸ μυστήριον ποῦ
συνθέτει ἡ ἐλεύθερη ἐκλογή τοῦ Θεοῦ χωρὶς ἀνταλλάγμα-
τα καὶ ἡ πλούσια εὐλογία τῆς γόνιμης χάριτος, στὴν πρὸς
Ρωμαίους ἐπιστολή:

«Ὁς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι
αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον· οὕτως
ἔσται τὸ σπέρμα σου· καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει οὐ κα-
τενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρω-
μένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων,
καὶ τὴν νέκρωσιν μήτρας Σάρρας·
εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ
διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυ-
ναμώθη τῇ πίστει, δούς δόξαν τῷ
Θεῷ καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ
ἐπήγγελται δυνατός ἐστι καὶ ποι-
ῆσαι. διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δι-

καιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς οἷς μέλλει λογιζέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν» (Ρωμαίους δ' 18-24).

Δηλαδή: «Ὁ Ἀβραάμ, παρ' ὅλο πού δὲν εἶχε λόγο νὰ ἐλπίζει, ἔδειξε ἐμπιστοσύνη καὶ στήριξε τὴν ἐλπίδα του στὸν Θεό. Ἔτσι ἔγινε πατέρας πολλῶν ἔθνῶν, ὅπως τοῦ εἶπε ὁ Θεός: τόσο πολλοὶ θὰ εἶναι οἱ ἀπόγονοί σου. Σ' αὐτὰ τὰ λόγια δὲν ἀπίστησε ὁ Ἀβραάμ. Ἄν καὶ ἦταν τότε κάπου ἑκατὸ ἐτῶν, δὲν σκέφτηκε πὼς δὲν μπορούσε πιά νὰ κάνει παιδιά, ὅπως ἐξάλλου δὲν μπορούσε καὶ ἡ Σάρρα. Δὲν ἀμφιταλαντεύτηκε ὡς πρὸς τὴν ἐκπλήρωση τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἀντίθετα, ἡ πίστη του δυνάμωσε καὶ δόξασε τὸν Θεό. Ἦταν τελείως βέβαιος πὼς ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔδωσε τὴν ἐπαγγελία, εἶχε καὶ τὴ δύναμη νὰ τὴν ἐκπληρώσει. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἀναγνώρισε δίκαιο. Αὐτὰ τὰ λόγια τῆς Γραφῆς, ὅτι δηλαδή τὸν ἀναγνώρισε δίκαιο, δὲν ἰσχύουν μόνο γιὰ τὸν Ἀβραάμ, ἀλλὰ καὶ γιὰ μᾶς. Γιατὶ θὰ ἀναγνωριστοῦμε δίκαιοι κι ἐμεῖς πού πιστεύουμε στὸν Θεό, ὁ ὁποῖος ἀνέστησε τὸν Ἰησοῦ τὸν Κύριό μας ἀπὸ τοὺς νεκρούς».

10

Σ' αὐτὸ τὸ ὑψηλὸ θεολογικὸ κείμενο ὁ ἀπόστολος Παῦλος βοηθεῖ τὸν πιστὸ νὰ ὑπερβεῖ τὴν παλαιὰ ἀντίληψη, ὅτι εὐλογημένος εἶναι ὁ ἄνθρωπος πού ἔχει πολλοὺς ἀπογόνους. Μὲ τὴν ἀντίληψη τῆς Καινῆς Διαθήκης εὐλογημένος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, πού ἐμπιστεύεται στὸν Θεὸ τῆ ζωῆ του. Ὁ πιστὸς ἄνθρωπος λαμβάνει, ὡς εὐλογία ἀπὸ τὸν Θεό, γιὰ τὴν πίστη του τὴν ἀνακαινιστικὴ χάρη Του, τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἀναγνωρίζει τὴν ἀδυναμία του καὶ ὀφείλει νὰ ὁμολογεῖ μὲ πίστη τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ. Ἡ ταπείνωση καὶ ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως γεννᾷ ζωὴ σὲ μιὰ

ἔρημη καὶ στεῖρα κοινωνία, ἐξαιτίας τοῦ ἐγωῖσμοῦ καὶ τῆς ἀπιστίας τῶν ἀνθρώπων. Ἡ πίστη θριαμβεύει. Ἡ πίστη νικά τὸν στεῖρο θάνατο καὶ δίνει ζωή.

Ἡ ἀτεκνία, ἐνῶ ἀρχικὰ φαίνεται ὅτι εἶναι ἐμπόδιο στὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, τελικὰ ἀποβαίνει παιδαγωγικὸ καὶ εὐεργετικὸ μέσο, ποὺ ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο στὴν πίστη. Ἡ ἀτεκνία γεννᾷ τὴν πίστη στὸν Θεό.

δ'. Ὁ συμβολισμὸς τῆς ἀτεκνίας

Ὁ Θεὸς «ἐπισκέπτεται» τὶς στεῖρες γυναῖκες τῶν δικαίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης δείχνοντας ἔτσι, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἄδικο νὰ θεωροῦν τὴν στειρότητα τιμωρία.

Ὁ Θεὸς προστάζει τὸν Ἱερεμία νὰ μείνει ἄγαμος μετὰ τὴ χηρεία του, γιὰ νὰ ἐκφράσει τὴ στεριότητα τοῦ ἁμαρτωλοῦ λαοῦ (ις').

Ὁ Ἡσαΐας προειδοποιεῖ τὸν Ἰσραηλιτικὸ λαό, ὁ ὁποῖος χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν Θεό, ἐξαιτίας τῆς ἀποστασίας του, ὡς γυναίκα ἐγκαταλελειμμένη καὶ μεμισμένη, ὅτι θὰ εὐφρανθεῖ ἢ στείρα ἀνθρωπότητα (δηλαδὴ ὁ εἰδωλολατρικὸς κόσμος) ἀπὸ τὶς εὐλογίες τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ἡ εἰδωλολατρικὴ ἀνθρωπότητα, ἐπειδὴ θὰ πιστέψει στὸν Ἰησοῦ Χριστό, θὰ λάβει τὴ γόνιμη χάρι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ θὰ δώσει πολὺ περισσότερα ἁγιασμένα παιδιά στὸν Θεὸ ἀπὸ τὸν Ἰσραηλιτικὸ λαό, πού ἀπὸ τὸν Ἡσαΐα παρουσιάζεται ὡς ἔγγαμη γυναίκα πού ἔχει τὸν ἄνδρα, δηλαδὴ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ καρπογονήσει πιστοὺς καὶ ἐνάρετους.

«Εὐφράνθητι, στείρα ἢ οὐ τίκτουςα, ... ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα» (Ἡσαΐου νδ' 1).

Δηλαδὴ: «Εὐφραίνου σύ, ἢ μέχρι σήμερα στείρα, ἢ ὅποια δὲν τεκνοποιοῦσες... διότι περισσότερα παιδιά θὰ ἀποκτήσεις σύ, πού μέχρι τώρα ἦσουν ἔρημος, παρὰ ἐκείνη ἢ γυναίκα, πού εἶχε τὸν ἄνδρα».

Ὁ Θεὸς ὑπόσχεται στὴν ἄκαρπη πνευματικὰ εἰδωλολατρικὴ ἀνθρωπότητα, ἢ ὅποια παρομοιάζεται μὲ τοὺς εὐνούχους, ὅτι θὰ τῆς δώσει ἀνώτερη θέση καὶ αἰώνιο ὄνομα, ἐπειδὴ φυλάσσει τὶς ἐντολές του·

«Τάδε λέγει Κύριος τοῖς εὐνούχοις· ὅσοι ἂν φυλάξωνται τὰ σάββατά μου ... δώσω αὐτοῖς ... τόπον ὀνομαστὸν κρείττω υἰῶν καὶ θυγατέρων, ὄνομα αἰώνιον δώσω αὐτοῖς καὶ οὐκ ἐκλείψει» (Ἡσαΐου να' 4-5).

Δηλαδὴ: «Αὐτὰ λέει ὁ Κύριος στοὺς εὐνούχους· Ὅσοι ἀπὸ σᾶς φυλάξουν τὰ σάββατά μου... θὰ τοὺς δώσω στὸν

ναό μου καὶ στὰ τείχη μου τόπο ἔνδοξο καὶ ἀνώτερο ἐκείνου, τὸν ὁποῖο ἔχουν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν γιουὺς καὶ θυγατέρες, θὰ δώσω ὄνομα σ' αὐτοὺς ποὺ ποτὲ δὲν θὰ ἐκλείψει».

Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος ἀντιλαμβάνεται, ὅτι ἡ φυσικὴ γονιμότητα δὲν εἶναι ἀναγκαία γιὰ τὴν ἐπιβίωσή του, ὅσο ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ τὸν εἰσάγει στὴν αἰωνιότητα.

Ἡ τεκνογονία διασώζει τὸ ὄνομα καὶ τὴ φυσικὴ διαδοχή. Ἡ πίστη νικᾷ τὸν θάνατο καὶ μὲ αὐτὴ ὁ ἄνθρωπος εἰσέρχεται στὴν αἰωνιότητα.

Στὴν ἴδια λογικὴ κινοῦνται τὰ κείμενα τῆς Σοφιολογικῆς γραμματείας:

«Μὴ ἐπιθύμει τέκνων πλῆθος ἀχρήστων, μὴ εὐφραίνου ἐπὶ υἱοῖς ἀσεβέσιν. ἂν πληθύνωσι, μὴ εὐφραίνου ἐπ' αὐτοῖς, εἰ μὴ ἔστι φόβος Κυρίου μετ' αὐτῶν. μὴ ἐμπιστεύσης τῇ ζωῇ αὐτῶν καὶ μὴ ἔπεχε ἐπὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν κρείσσων γὰρ εἰς ἡ χίλιοι, καὶ ἀποθανεῖν ἄτεκνον ἢ ἔχειν τέκνα ἀσεβῆ. ἀπὸ γὰρ ἑνὸς συνετοῦ συνοικισθήσεται πόλις, φυλὴ δὲ ἀνόμων ἐρημωθήσεται» (Σοφίας Σειράχ ις' 1-4).

Δηλαδή: «Μὴ λαχταρᾷς παιδιὰ ποὺ εἶναι ἄχρηστα οὔτε νὰ χαίρεσαι γιὰ γιουὺς ποὺ εἶναι ἀσεβεῖς. Μὴ χαίρεσαι γιὰ τὰ παιδιὰ σου ὅταν πληθαίνουν, ἂν τὸν Κύριο δὲν σέβονται. Μὴν ἐλπίσεις εὐτυχισμένη ζωὴ γι' αὐτὰ καὶ μὴ στηρίζεσαι στὸ πλῆθος τους. Προτιμότερος εἶναι ἕνας εὐσεβῆς ἀπὸ τοὺς χίλιους ἀσεβεῖς· καὶ εἶναι προτιμότερο νὰ πεθάνει κάποιος ἄτεκνος, παρὰ νὰ ἔχει παιδιὰ ἀσεβῆ. Ἕνας συνετὸς μπορεῖ νὰ γεμίσει ἀπὸ πλῆθος ἀνθρώπων μιὰ πόλη, ὀλόκληρη δὲ φυλὴ παρανόμων θὰ ἐρημωθεῖ».

«Ὅτι μακαρία στεῖρα ἢ ἀμίαντος, ἥτις οὐκ ἔγνω κοί-

την ἐν παραπτώματι, ἔξει καρπὸν ἐν ἐπισκοπῇ ψυχῶν, καὶ εὐνοῦχος ὁ μὴ ἐργασάμενος ἐν χειρὶ ἀνόμημα, μηδὲ ἐνθυμηθεὶς κατὰ τοῦ Κυρίου πονηρά, δοθήσεται γὰρ αὐτῷ τῆς πίστεως χάρις ἐκλεκτὴ καὶ κληρὸς ἐν ναῷ Κυρίου θυμηρέστερος. ἀγαθῶν γὰρ πόνων καρπὸς εὐκλεῆς, καὶ ἀδιάπτωτος ἡ ρίζα τῆς φρονήσεως. τέκνα δὲ μοιχῶν ἀτέλεστα ἔσται, καὶ ἐκ παρανόμου κοίτης σπέρμα ἀφανισθήσεται. ἐάν τε γὰρ μακρόβιοι γένωνται, εἰς οὐθὲν λογισθῆσονται, καὶ ἄτιμον ἐπ' ἐσχάτων τὸ γῆρας αὐτῶν. ἐάν τε ὀξέως τελευτήσωσιν, οὐχ ἔξουσιν ἐλπίδα, οὐδὲ ἐν ἡμέρᾳ διαγνώσεως παραμύθιον· γενεᾶς γὰρ ἀδίκου χαλεπὰ τὰ τέλη» (Σοφίας Σολομώντος γ' 13-19).

Δηλαδή: «Γι' αὐτὸ εὐτυχημένη ἢ στεῖρα γυναίκα, ποῦ ὅμως ἡ διαγωγή της εἶναι ἄμεμπτη· αὐτὴ ποῦ δὲν διέπραξε μοιχεῖα καὶ ποτὲ δὲν εἶχε παράνομες σχέσεις. Αὐτὴ θὰ ἔχει καρπὸ πολυτιμότερο τοῦ καρποῦ τῆς κοιλίας της, ὅταν ὁ Κύριος ἐπισκεφθεῖ εὐμενῶς καὶ ἀνταμείψει τὶς ἅγιες ψυχές, εὐτυχησένος καὶ ὁ εὐνοῦχος ποῦ δὲν ἔπραξε ἀνομία, οὔτε ἔκανε πονηρὲς σκέψεις γιὰ νὰ προκαλέσει τὸν Κύριο. Θὰ τοῦ παρασχεθεῖ εἰδικὴ εὐνοια γιὰ τὴν πιστότητά του καὶ τιμητικὴ θέσῃ στὸν ναὸ τοῦ Κυρίου. Αὐτὸς ποῦ κάνει καλὰ ἔργα εἶναι σὰν τὸ δένδρο ποῦ κάνει πολλοὺς καρπούς. Ἡ σύνεσή του εἶναι σὰν τὴ ρίζα ποῦ δὲν ξεραίνεται. Τὰ παιδιὰ τῶν μοιχῶν ὅμως δὲν θὰ φθάσουν ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς τους· οἱ καρποὶ τῶν παράνομων σχέσεων θὰ ἀφανισθοῦν. Ἀλλὰ καὶ ἂν ζήσουν πολλὰ χρόνια κανένας δὲν θὰ τοὺς σέβεται· χωρὶς ὑπόληψη θὰ ζήσουν ὡς τὰ βαθιὰ γεράματα. Ἄν πεθάνουν πρόωρα, δὲν θὰ ἔχουν οὔτε ἐλπίδα οὔτε παρηγοριὰ τὴν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, διότι τῆς ἀδικῆς καὶ παράνομης γενεᾶς τὰ τέλη θὰ εἶναι φοβερά».

Μὲ τὰ κείμενα αὐτὰ ὁ πιστὸς διαπαιδαγωγεῖται νὰ μὴν

ἔχει ἐπίμονα στραμμένο τὸν νοῦ του στὴν ἐπίγεια καὶ φυσικὴ γονιμότητα, ἀλλὰ νὰ μπορεῖ νὰ διακρίνει καὶ νὰ ἐπιθυμεῖ τὴ χάρη τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ποὺ παράγει τοὺς καρποὺς ποὺ χαρίζουν τὴν ἀθανασία (Πρὸς Γαλάτας ε' 22-23).

Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ὁ Θεὸς ἐξηγεῖ στὸν ἄνθρωπο, ὅτι εἴτε ἔχει παιδιά εἴτε δὲν ἔχει, ἡ γονιμότητα καὶ ἡ στειρότητα πρέπει νὰ ὀδηγεῖ στὴν πίστη, ἡ ὁποία χαρίζει τὴν ἀθανασία. Ἐξ ἄλλου ὁ ἄνθρωπος εἰσήγαγε τὸν θάνατο, ποὺ ἀπειλεῖ τὴ ζωὴ, καὶ τὴν ἀτεκνία, ποὺ ἐμποδίζει τὴν διαιώνιση τοῦ ἀνθρώπου. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐξέλιξη ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει, ὅτι ὅλα αὐτὰ ὑπερβαίνονται μέσα στὴν αἰωνιότητα, στὴν ὁποία εἰσάγει ἡ πίστη στὴν ἀνάσταση. Τὸ πρῶτο σὲ πρῶτο ἤχο ἐωθινὸ Ἰδιόμελο Δοξαστικὸ τοῦ Ὁρθρου τῆς Κυριακῆς ἀναφέρεται στὴν πνευματικὴ διαιώνιση τοῦ ἀνθρώπου στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ποὺ εἶναι δῶρο τοῦ ἀναστάντος Κυρίου.

«Εἰς τὸ ὄρος τοῖς Μαθηταῖς ἐπειγομένοις, διὰ τὴν χαμόθεν ἔπαρσιν, ἐπέστη ὁ Κύριος· καὶ προσκυνήσαντες αὐτόν, καὶ τὴν δοθεῖσαν ἐξουσίαν, πανταχοῦ διδαχθέντες, εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν ἐξαπεστέλλοντο, κηρῦξαι τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀποκατάστασιν· οἷς καὶ συν-

διαϊωνίζεϊν, ό άψευδής έπηγγείλατο, Χριστός ό Θεός, και Σωτήρ τών ψυχών ήμών».

Έτσι τή φυσική στειρότητα άναπληρώνει και μεταμορφώνει σε άθανασία ή γόνιμη πίστη και ένάρετη ζωή.

Αύτη τήν αντίληψη διεμόρφωσε τó ήθος τών Θεοπατόρων Ίωακείμ και Άννης που χαρακτηρίζονται δίκαιοι στόν ύμνο τής γεννήσεως τής Θεοτόκου

«Έκ τών Δικαίων προήλθεν Ίωακείμ και τής Άννης έπαγγελίας ό καρπός, ή θεόπαις Μαρία» (Τροπάριον θ' ώδης Κανόνος Έορτής Εϊσοδίων τής Θεοτόκου)

2. Μητρότητα - Παρθενία

17

Στó θεομητορικό πρόσωπο συνέτρεξαν και συνυπάρχουν οί δύο αντίθετες ιδιότητες τής μητρότητας και τής παρθενίας.

Ό ύμνος που άκολουθεϊ άναφέρεται στή συνδρομή τών δύο καταστάσεων στó πρόσωπο τής Θεομήτορος, που όταν ύπάρχει ή μία, ή άλλη δέν ύπάρχει:

«Άλλότριον τών μητέρων ή παρθενία και ξένον ταϊς παρθένοις ή παιδοποιϊα έπι σοι Θεοτόκε, άμφοτέρα ώκονομήθη· διό σε πάσαι αί φυλαι τής γής άπαύστως μακαρίζομεν» (Εϊρμός τής ένάτης ώδης του Γενεθλίου τής Θεοτόκου)

Δηλαδή: «Άλλότριον τών μητέρων ή

18 παρθενία και ξένον για τις παρθένες ή παιδοποιΐα: ἀμφο-
τερα ὅμως οικονομήθηκαν στην Παρθένο Μαρία και
Μητέρα τοῦ Θεοῦ».

Ἔτσι τιμῶνται και οἱ δύο χαρακτηριστικές ιδιότητες τῆς
μητρότητας και τῆς ἀγνότητος.

Ἡ μητρότητα-πατρότητα ἀσφαλῶς εἶναι ἡ ὑψιστη
τιμὴ ποὺ ἐδόθη ἀπὸ τὸν Θεὸ στὸν ἄνθρωπο.

Ὁ Θεὸς ἀποκαλεῖται Πατέρας, ἐπειδὴ εἶναι:

Ὁ οὐράνιος Πατέρας τῶν ἀνθρώπων, ὅπως μᾶς δίδαξε
ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς στὴν Κυριακὴ Προσευχή:

*«Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς. Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς
οὐρανοῖς» (Ματθαίου στ' 9).*

Δηλαδή: «Ἐσεῖς, λοιπόν, ἔτσι νὰ προσεύχεσθε: Πατέ-
ρα μας, ποὺ βρίσκεσαι στοὺς οὐρανοὺς».

Ἐπίσης και σὲ ἄλλες περιπτώσεις ποὺ ἀναφέρονται
στὰ Ματθαίου ε' 16, ε' 45, στ' 1, στ' 6, στ' 14, στ' 18, στ'

26. Ἰωάννου κ' 17 καὶ ἄλλοῦ, ὁ Κύριός μας καλλιεργεῖ στοὺς μαθητές Του τὴν ἀντίληψη ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ Πατέρας τους.

Πατέρας τῆς ζωῆς κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου μας:

«Ὡσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ» (Ἰωάννου ε' 26).

Δηλαδή: «Ὅπως ὁ Πατέρας εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, ἔτσι ἔκανε καὶ τὸν Υἱὸ πηγὴ ζωῆς».

Πατέρας τῶν φώτων, κατὰ τὸν ἀποστολικὸ λόγον:

«Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστὶ καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα» (Ἰακώβου α' 17).

Δηλαδή: «Κάθε καλὴ προσφορὰ καὶ κάθε τέλειο δῶρο ἔρχεται ἀπὸ ψηλά, ἀπὸ τὸν δημιουργὸ τῶν οὐρανίων σωμάτων. Ὁ οὐράνιος Πατέρας δὲν ἀλλάζει τὴ λάμψη του οὔτε ἀναβοσβῆνει σὰν τὰ ἀστέρια».

Πατέρας καὶ Δημιουργὸς ὅλων τῶν κτισμάτων

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἀποκαλύπτεται καὶ ὀνομάζεται «Πατήρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος» (Ἡσαΐου θ' 6).

Τὴν ὑψιστὴ θεία τιμὴ ὁ Θεὸς παρεχώρησε στοὺς ἀνθρώπους, ὥστε καὶ αὐτοὶ νὰ γίνουν πηγὴ ζωῆς.

Ὁ ἄνθρωπος ὅμως δὲν ἀποδέχθηκε τὴν τιμὴ καὶ τὴν εὐθύνη, γι' αὐτὸ καὶ ἀποφεύγει τὴν τεκνογονία.

α'. Μητέρα τοῦ Θεοῦ

Ἡ ὑψιστὴ εὐγένεια τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὁ μέγας τίτλος τιμῆς τῆς Παρθένου Μαρίας εἶναι ὅτι ἐγέννησε τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, αὐτὸν τὸν Θεόν, εἶναι ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ.

Πολλοὶ ἐτίμησαν καὶ πρόσφεραν ὑπηρεσίες στὸ ἀν-

θρώπινο γένος σὲ ποικίλους τομεῖς καὶ μὲ ποικίλους τρόπους. Κανείς ὅμως δὲν ἐτίμησε τὴν ἀνθρωπότητα ὅσο ἡ Παρθένος Μαρία, καθισταμένη ἱκανὴ νὰ γεννήσει τὸν Θεό.

Ἡ Γ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ποὺ συνήλθε στὴν Ἐφεσο τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τὸ 451 μ.Χ., ἐκήρυξε τὴν Παρθένον Μαρία Θεοτόκο.

Αὐτὴ εἶναι ἡ πίστη καὶ τὸ κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως τὸ διετύπωσαν οἱ μεγάλοι Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι.

«*Εἴ τις οὐ Θεοτόκον τὴν ἁγίαν Μαρίαν ὑπολαμβάνει, χωρὶς ἐστὶ τῆς θεότητος*» (Γρηγορίου Θεολόγου, Ἐπιστολὴ Α' πρὸς Κληδόνιον πρεσβύτερον ΒΕΠΕΣ 60, 262).

Πολλοὶ ὑποσχέθηκαν στὸν ἄνθρωπο νὰ τὸν τιμήσουν καὶ νὰ τὸν ἀνεβάσουν στὰ ὕψη νὰ ὑπερβεῖ τὰ ὅρια τῆς πεπερασμένης ὑπάρξεώς του, νὰ τὸν θεοποιήσουν. Ἀλλὰ μόνο ἡ Παρθένος Μαρία εἶναι ἡ κορυφὴ τῆς ἀνθρωπότητος. Διατί; Ἐπειδὴ ἀξιώθηκε νὰ γεννήσει τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Θεὸς τὴν ἐτίμησε ἐπιλέγοντάς την νὰ γίνει ἡ μητέρα τοῦ Υἱοῦ Του. Ὁ ἄνθρωπος ἀξιώθηκε νὰ γεννήσει Θεό.

«Θεὸς τὸ τεχθὲν ἢ δὲ Μήτηρ Παρθένος.

Τί μείζον ἄλλο καινὸν εἶδεν ἢ κτίσις»

(Δίστιχο Χριστουγέννων)

β'. Ἄειπάρθετος

Ἡ Θεοτόκος εἶναι Μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ Ἄειπάρθετος. Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ γεννήθηκε ἀπὸ Παρθένο Μητέρα, ὅπως μᾶς ἐδίδαξαν οἱ Ἀπόστολοι:

«Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν. μνη-

στευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὐρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου. Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολύσαι αὐτήν. ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱὸς Δαυΐδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματος ἁγίου ἐστὶν Ἅγιου.

τέξεται δὲ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν» (Ματθαίου α΄ 18-21).

Δηλαδή: «Ἡ γέννηση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔγινε ὡς ἐξῆς: ἡ μητέρα του, ἡ Μαρία, ἀρραβωνιάστηκε μὲ τὸν Ἰωσήφ. Προτοῦ ὅμως συννευρεθοῦν, ἔμεινε ἔγκυος μὲ τὴ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁ μνηστήρας της, ὁ Ἰωσήφ, ἐπειδὴ ἦταν εὐσεβῆς καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὴ διαπομπεύσει, ἀποφάσισε νὰ διαλύσει τὸν ἀρραβώνα, χωρὶς ἐπίσημη διαδικασία. Ὅταν ὅμως κατέληξε σ' αὐτὴ τὴ σκέψη, τοῦ ἐμφανίστηκε στὸν ὕπνο του ἓνας ἄγγελος σταλμένος ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τοῦ εἶπε: Ἰωσήφ, ἀπόγονε τοῦ Δαβίδ, μὴ διστάσεις νὰ πάρεις στὸ σπίτι σου τὴ Μαριάμ, τὴ γυναίκα σου, γιατί τὸ παιδί πὺ περιμένει προέρχεται ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Θὰ γεννήσει γιό, καὶ θὰ τοῦ δώσουν τὸ ὄνομα Ἰησοῦς».

Κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴ Ματθαῖο τὸ γεγονὸς αὐτὸ εἶχε προφητευθεῖ ἀπὸ τὸν Προφῆτη Ἡσαΐα στὴν προφητεία πὺ ἐπαληθεύθηκε μὲ τὴ γέννηση τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ (Ἡσαΐου ζ΄ 24).

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, πὺ μᾶς παρέδωσε στὸ εὐαγγέλιό του τὸν διάλογο τῆς Παρθένου Μαρίας μὲ τὸν ἄγγελο Γαβριήλ, ἀναφέρει ρητὰ καὶ ἀποκαλεῖ τὴν κόρη τῆς Ναζαρετ Παρθένο Μαρία, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔνσταση τῆς Παρθένου Μαρίας: «πῶς ἔσται μοι τοῦτο ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω» πὺ στηρίζουν τὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας περὶ τῆς παρθενίας τῆς Μητέρας τοῦ Κυρίου καὶ ὅτι ἡ σύλληψη καὶ ὁ τόκος της πραγματοποιήθηκαν μὲ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα (Λουκᾶ α΄ 26-35).

Ἡ Ἐκκλησία βασιζομένη στὰ ἱερὰ κείμενα, πὺ μαρτυροῦν τὰ ὑπερφυῆ αὐτὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, διδάσκει τὸ ἀειπάρθενο τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ, ἡ Ὅποία καὶ πρὸ τῆς συλλήψεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἦταν παρθένος καὶ κατὰ

τὴ γέννησή Του ἦταν παρθένος καὶ μετὰ ἀπ' αὐτὴν παρέμεινε παρθένος.

Αὐτὸ τὸ μυστήριον προφητεύθηκε ἀπὸ τὸν Προφήτη Ἰεζεκιὴλ στὴν προφητεία περὶ τῆς κεκλεισμένης πύλης:

«Καὶ ἔσται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὄγδοῦς καὶ ἐπέκεινα ποιήσουσιν οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν καὶ τὰ τοῦ σωτηρίου ὑμῶν. καὶ προσδέξομαι ὑμᾶς, λέγει Κύριος.

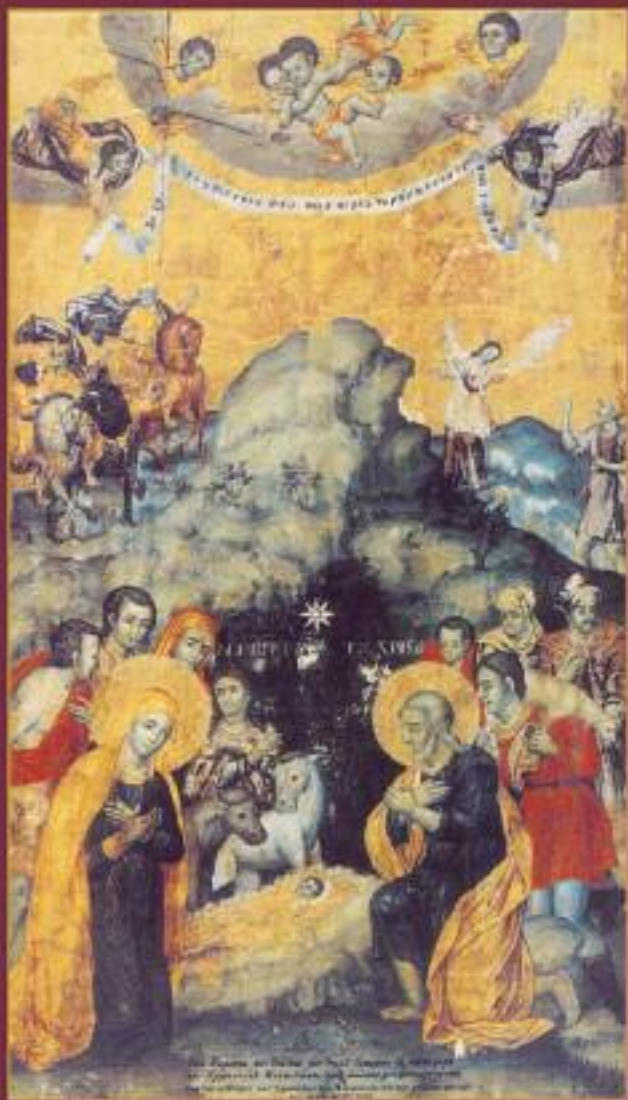
Καὶ ἐπέστρεψέ με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῶν ἀγίων τῆς ἐξωτερικῆς τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς, καὶ αὕτη ἦν κεκλεισμένη. καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με· Ἡ πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται, οὐκ ἀνοιχθήσεται, καὶ οὐδεὶς μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς, καὶ ἔσται κεκλεισμένη· διότι ὁ ἡγουμένος, οὗτος καθήσεται ἐν αὐτῇ τοῦ φαγεῖν ἄρτον ἐναντίον Κυρίου. κατὰ τὴν ὁδὸν αἰλᾶμ τῆς πύλης εἰσελεύσεται καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐξελεύσεται.

24

Καὶ εἰσήγαγέ με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν κατέναντι τοῦ οἴκου, καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ πλήρης δόξης ὁ οἶκος τοῦ Κυρίου» (Ἰεζεκιὴλ μγ' 1-4).

Δηλαδή: «Ἀπὸ τὴν ὄγδοη μέρα καὶ μετὰ, θὰ προσφέρουν οἱ ἱερεῖς πάνω στὸ θυσιαστήριον τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ τὶς θυσίες κοινωνίας καὶ ἐγὼ θὰ σᾶς ἀποδέχομαι, λέει ὁ Κύριος.

Ὁ ἄγγελος μὲ ὀδήγησε πάλι πρὸς τὴν ἀνατολικὴ ἐξωτερικὴ πύλη τοῦ ναοῦ, ἡ ὁποία ἦταν κλειστή. Ἐκεῖ ὁ Κύριος μοῦ εἶπε: Ἡ πύλη αὕτη θὰ παραμείνει κλειστή· δὲν θὰ ἀνοίξει, οὔτε ποτὲ θὰ περάσει κανεὶς ἀπ' αὐτήν, γιατί ὁ Κύριος, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, θὰ μπεῖ ἀπ' αὐτήν καὶ πάλι θὰ παραμείνει κλειστή. Ἐπειδὴ μόνον ὁ ἡγεμόνας, μόνον αὐτὸς θὰ καθήσκει ἐκεῖ, νὰ φάει ἀπὸ τὶς θυσίες ποὺ προσφέρθηκαν στὸν Κύριο· θὰ μπεῖ περνώντας ἀπὸ τὸν προθάλαμον τῆς πύλης καὶ θὰ βγεῖ ἀπὸ τὸν ἴδιον δρόμο.

Ἐπειτα ὁ ἄγγελος μὲ ὀδήγησε μέσα ἀπὸ τὴ βόρεια πύλη μπροστὰ στὸν ναό· κοίταξα καὶ εἶδα ὅτι ὁ ναὸς τοῦ Κυρίου ἦταν γεμάτος ἀπὸ τὴ δόξα του».

Ἔτσι στὸ Θεομητορικὸ πρόσωπο τιμῶνται καὶ οἱ δύο ιδιότητες τῆς μητρότητας καὶ τῆς παρθενίας. Αὐτὴ ἐδόξασε τὴ μητρότητα. Αὐτὴ ὕψωσε καὶ τὴν παρθενία.

Μητέρες καὶ παρθένοι τὴν ἔχουν προστασία καὶ σκέπη. Μητρότητα καὶ παρθενία εὐλογήθηκαν στὸ πρόσωπό της ἀπὸ τὸν Θεό.

*«Πάντα ὑπὲρ ἔννοιαν, πάντα ὑπερένδοξα τὰ σά,
Θεοτόκε μυστήρια· τῇ ἀγνείᾳ ἐσφραγισμένη καὶ
παρθενία φυλαττομένη, μήτηρ ἐγνώσθης ἀψευδῆς,
Θεὸν τεκοῦσα ἀληθινόν. Αὐτὸν ἰκέτευε σωθῆναι
τὰς ψυχὰς ἡμῶν».*

3. Γέννηση ἄνευ ὠδινῶν

Ὁ Κύριος καὶ Θεὸς προειδοποίησε τὴν Εὐα, ὅτι μετὰ τὴν παρακοή της καὶ παράβαση τῆς ἐντολῆς Του «ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα» (Γενέσεως γ' 16).

Ἐπῆλθε ἡ συνέπεια τῆς ἀμαρτίας νὰ γεννᾶ ἡ γυναίκα τὰ τέκνα της μὲ ὠδίνες.

Μόνο ἡ Παρθένος Μαρία γέννησε ἀνωδύνως ἐπειδὴ καὶ συνέλαβε ἀνηδόνως, δηλαδὴ χωρὶς ἡδονή, ὅπως προεφήτευσε γι' αὐτὴ ὁ Ἡσαΐας ὅτι «πρὶν ἢ τὴν ὠδίνουσαν τεκεῖν, πρὶν ἔλθειν τὸν πόνον, τῶν ὠδινῶν, ἐξέφυγε καὶ ἔτεκε ἄρρην» (Ἡσαΐου ξστ' 7).

Ἡδονὴ καὶ ὀδύνη εἶναι ὁ διπλὸς καρπὸς τῶν αἰσθήσεων. Ὅσο περισσότερη ἡδονὴ μὲ τὶς αἰσθήσεις του ἐπιζητεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἱκανοποιώντας τὰ ἀμαρτωλὰ πάθη του, τόσους πόνους θὰ δοκιμάσει. Ἀντίθετα ὅταν ἐλευθερω-

θει από τὰ πάθη του τότε καὶ οἱ πόνοι τῆς ζωῆς δὲν τὸν ταλαιπωροῦν καὶ δὲν τὸν βασανίζουν, διότι γίνεται ἀπαθῆς ὅπως ὁ Θεός.

Ὅταν ὁ πρωτόπλαστος ἄνθρωπος στράφηκε στὰ αἰσθητὰ κατὰ τὸ γραφικὸ ὅτι «εἶδεν ἡ γυνή, ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρώσιν καὶ ὅτι ἀρεστὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν καὶ ὠραῖον τοῦ κατανοῆσαι» (Γενέσεως γ' 6).

Δηλαδή: «Ἡ γυναίκα εἶδε ὅτι οἱ καρποὶ τοῦ δέντρου ἦταν εὐγευστοι, ἐλκυστικοὶ καὶ ξεσήκωναν τὴν ἐπιθυμίαν γιὰ τὴν ἀπόκτηση γνώσης. Πῆρε, λοιπόν, ἀπὸ τοὺς καρπούς του κι ἔφαγε· ἔδωσε καὶ στὸν ἄντρα της ποὺ ἦταν μαζί της, καὶ ἔφαγε κι αὐτός».

Τότε αἰχμαλωτίσθηκε στὸ ζεῦγμα ἡδονῆς - ὀδύνης ἢ ὠδίνος. Ἡ ἐνέργεια αὐτῆ τοῦ ἀνθρώπου σήμαινε τὴν ἐμφάνιση στὴν ψυχὴ του τῆς παρὰ φύσιν δηλ. τῆς ἀντίθετης πρὸς τὴ φυσικὴ του κατασκευὴ καὶ δημιουργία, ἡδονῆς καὶ τῆς σύστοιχῆς του ταυτόχρονα, ἀντίρροπης ὡς πρὸς αὐτὴν ὀδύνης-ὠδίνος.

Ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς στὸ λγ' κεφάλαιο τῆς ΣΤ' θεολογικῆς ἑκατοντάδος ἐξηγεῖ τὸ ζεῦγος ἡδονῆς-ὀδύνης στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου:

«Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, πρὸς τὰ αἰσθητὰ κατ' αὐτὴν τὴν πρώτην κίνησιν διὰ μέσης τῆς αἰσθήσεως ἔσχε παρὰ φύσιν ἐνεργουμένην τὴν ἡδονήν, ἢ τηνικαῦτα προνοῶν ὁ τῆς ἡμῶν σωτηρίας κηδόμενος παρέπηξεν, ὡσπερ τινὰ τιμωρὸν δύναμιν τὴν ὀδύνην, καθ' ἣν ὁ τοῦ θανάτου μετὰ σοφίας ἐνερριζώθη τῇ τοῦ σώματος φύσει νόμος περιορίζων τῆς τοῦ νοῦ μανίας παρὰ φύσιν ἐπὶ τὰ αἰσθητὰ κινουμένην τὴν ἔφρασιν» (Φιλοκαλία τ. β', σελ. 153).

Δηλαδή: «Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος εἶχε ἐνεργούμενη μέσα του κατὰ τὴν ἴδια του πρώτη κίνηση πρὸς τὰ αἰσθητὰ διὰ μέσου τῶν αἰσθήσεων του τὴν παρὰ φύσιν ἡδονήν.

Φροντίζοντας στοργικά για τὴ σωτηρία μας ὁ Θεὸς φύ-
τεψε δίπλα της σὰν κάποια ἀντίρροπὴ της δύναμη τὴν
ὀδύνη. Μὲ τὴν ὀδύνη ριζώθηκε μὲ πολλὴ σοφία στὴ σω-
ματικὴ φύση ὁ νόμος τοῦ θανάτου, περιορίζοντας ἔτσι
τὴν παρὰ φύσιν ἔφεση καὶ τὴν ὄλη μανία ἐπιθυμία τοῦ
νοῦ στὴν κίνησή της πρὸς τὰ αἰσθητά».

Συνεχίζει ὁ ἅγιος Μάξιμος στὸ λγ' κεφάλαιο τῆς προ-
ηγουμένης ἑκατοντάδος νὰ ἐξηγεῖ τὴν ἐμφάνιση καὶ τὸν
συσχετισμὸ λειτουργίας τῶν δύο αὐτῶν καταστάσεων τῆς
ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, λέγοντας ὅτι:

*«Ἡδονὴ καὶ ὀδύνη τῇ φύσει τῆς σαρκὸς οὐ συνεκτί-
σθησαν, ἀλλ' ἡ παράβασις τὴν μὲν ἐπενόησεν εἰς φθο-
ρὰν τῆς προαιρέσεως, τὴν δὲ κατεδίκασεν εἰς λύσιν τῆς
φύσεως, ἵνα ἡ μὲν ἡδονὴ ψυχῆς ἐκούσιον ἐργάσητε θά-
νατον, ἡ δὲ ὀδύνη διὰ τῆς λύσεως τὴν κατ' εἶδος ποιή-
σῃται τῆς σαρκὸς ἀπογένεσιν. Κατὰ πρόνοιαν γὰρ
πρὸς κόλασιν τῆς κατὰ προαίρεσιν ἡδονῆς δέδωκεν ὁ
Θεὸς τῇ φύσει τὴν παρὰ ποραίρεσιν ὀδύνην καὶ τὸν ἐπ'
αὐτῇ θάνατον»* (Φιλοκαλία τ. β', σελ. 154).

Δηλαδή: «Ἡ ἡδονή, καὶ ἡ ὀδύνη δὲν ὑπῆρξαν ἀπ' τὴν
ἀρχὴ χαρακτηριστικὰ τῆς φύσεως τῆς σαρκός, γιατί δὲν δη-
μιουργήθηκαν μαζί μ' αὐτήν. Ἡ παράβαση ὅμως εἶχε ὡς ἀ-
ποτέλεσμα τὴν ἐπινόηση τῆς ἡδονῆς, ποὺ ὠδηγοῦσε στὴ
φθορὰ τῆς προαιρέσεως, καὶ στὴν καταδίκη σὲ ὀδύνη μὲ
κατάληξη τὴ διάλυση τῆς φύσεως. Ἔτσι ἡ ἡδονὴ κατεργά-
ζεται τὸν ἐκούσιο θάνατο τῆς ψυχῆς καὶ ἡ ὀδύνη τὴν ἀτο-
μικὴ φθορὰ τῆς σαρκός. Προνοώντας δηλαδή ὁ Θεὸς ἔδω-
σε στὴ φύση πρὸς κολασμὸν τῆς προαιρετικῆς ἡδονῆς τὴν
ἀπροαίρετη ὀδύνη καὶ τὸ θάνατο ποὺ τὴν ἐπακολουθεῖ».

Στὸ ξ' κεφάλαιο τῆς Γ' θεολογικῆς ἑκατοντάδος ὁ ἅγιος
Μάξιμος ἐπικαλεῖται παρόμοια ἐρμηνεῖα τοῦ ἁγίου Γρη-
γορίου Νύσσης:

«Ἡδονὴ καὶ ὀδύνη, ἐπιθυμία καὶ φόβος καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων προηγουμένως οὐ συνεκτίσθη. Ἐπεὶ καὶ εἰς τὸν ὄρον ἂν συνετέλουν τῆς φύσεως. Λέγω δὲ παρὰ τοῦ Νυσσαέως μεγάλου Γρηγορίου μαθῶν, ὅτι διὰ τὴν τῆς τελειότητος ἔκπτωσιν ἐπεισῆχθη ταῦτα τῷ ἀλογωτέρῳ μέρει προσφυέντα τῆς φύσεως δι' ὧν ἀντὶ τῆς μακαρίας καὶ θείας εἰκόνας εὐθύς ἅμα τῇ πα-

ραβάσει διαφανής καὶ ἐπίδηλος ἐν τῷ ἀνθρώπῳ γέγονεν ἡ τῶν ἀλόγων ζῶων ὁμοίωσις. Ἔδει γὰρ τῆς ἀξίας τοῦ λόγου καλυφθείσης ὑφ' ὧν ἐπεσπάσατο τῆς ἀλογίας γνωρισμάτων ἐνδίκως τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων κολάζεσθαι· σοφῶς εἰς συναίσθησιν τῆς λογικῆς μεγαλονοίας ἐλθεῖν οἰκονομοῦντος τοῦ Θεοῦ τὸν ἄνθρωπον» (Φιλοκαλία τ. β', σελ. 101).

Δηλαδή: «Ἡ ἡδονὴ καὶ ἡ λύπη, λέει ὁ ἅγιος, ἡ ἐπιθυμία καὶ ὁ φόβος καὶ τὰ παρεπόμενά τους, δὲν δημιουργήθηκαν ἀπ' τὴν ἀρχὴν στὴ φύσιν τῶν ἀνθρώπων, γιατί ἂν ἦταν ἀναγκαῖα, θὰ ἀποτελοῦσαν ὄρους τῆς ὑπάρξεως. Ὑποστηρίζω μαθαίνοντας ἀπὸ τὸν Μεγάλον Γρηγόριον, τὸν ἐπίσκοπον Νύσσης, ἐτοῦτο· τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτὰ ἔχουν εἰσαχθῆ μεταγενέστερα ὡς προσφύματα τοῦ ἀλόγου μέρους τῆς φύσεώς μας. Διὰ μέσου τους ἔγινε ἀμέσως μετὰ τὴν παράβαση εὐκρινῆς καὶ καταφάνερης στὸν ἄνθρωπον ἡ ὁμοιότητά του μετὰ τὰ ἄλογα ζῶα. Ἐπειδὴ καλύφθηκε ἡ ἀξία τοῦ λόγου του, τῆς λογικῆς του, ἀπὸ τὰ γνωρίσματα τῆς μὴ λογικότητος ποὺ τράβηξε ἐπάνω του, ἔπρεπε νὰ κολασθεῖ ἀπὸ αὐτὰ ἡ ἀνθρώπινη φύσιν, ὅπως τῆς ἄξιζε. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν οἰκονόμησε ὁ Θεὸς τὴ δυνατότητα γιὰ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἔρθει σὲ συναίσθησιν τῆς λογικῆς του ἰδιοφυΐας».

Στὴν πραγματεία του ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης «Πρὸς Ἀρμόνιον περὶ τοῦ τί τὸ τοῦ Χριστιανῶν Πολίτευμα» μὲ ἓνα διδακτικὸ παράδειγμα ἐξηγεῖ αὐτὴ τὴν στροφὴν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ αἰσθητὰ ἐγκαταλείποντας τὸν Θεόν. Τὸ παραθέτουμε πρὸς περαιτέρω κατανόησιν τοῦ θέματός μας.

«Φασὶ γάρ τινες τῶν θαυματοποιῶν ἐπὶ τῆς Ἀλεξάνδρου πόλεως ἀσκήσαντα πίθηκον διὰ τινος εὐστροφίας ὀρχηστικῶς σχηματίζεσθαι, περιθεῖναι δὲ αὐτῷ πρόσωπόν τε ὀρχηστικὸν καὶ ἐσθῆτα τῷ ἐπιτηδεύματι πρόσ-

φορον και χορὸν αὐτῷ περιστήσαντα ἐνευδοκιμεῖν τῷ πιθήκῳ πρὸς τὸν τοῦ μέλους ρυθμὸν ἑαυτὸν ἐκλυγίζοντι και διὰ πάντων ἐπικρυπτομένῳ τὴν φύσιν, οἷς ἐποίει τε και ἐφαίνετο· κατεχομένου δὲ τοῦ θεάτρου πρὸς τὸ καινοπρεπὲς τοῦ θεάματος παρόντα τινὰ τῶν ἀστειοτέρων παιδιὰ τινι δεῖξαι τοῖς προσκεχηνόσι τῷ θεάματι πίθηκον ὄντα τὸν πίθηκον. Ἐπιβοώντων γὰρ πάντων και ἐπικροτούντων ταῖς τοῦ πιθήκου περιστροφαῖς εὐρύθμως πρὸς τὴν ὁδὴν και τὸ μέλος συγκινουμένου, ρίψαι φασὶν αὐτὸν ἐπὶ τῆς ὀρχήστρας τῶν τραγημάτων ἐκεῖνα, ὅσα τὴν λιχνείαν τῶν τοιούτων θηρίων ἐφέλκεται· τὸν δὲ μηδὲν μελλήσαντα, ἐπειδὴ διασπαρέντα εἶδε πρὸ τοῦ χοροῦ τὰ ἀμύγδαλα, ἐκλαθόμενον, τῆς τε ὀρχήσεως και τῶν κρότων και τῶν τῆς ἐσθῆτος καλλωπισμῶν ἐπιδραμεῖν τε αὐτοῖς και ταῖς τῶν χειρῶν παλάμαις ἐγκρατεῖν τὰ εὐρισκόμενα· και ὡς ἂν μὴ ἐμποδῶν εἶη τὸ προσωπεῖον τῷ στόματι, περιαιρεῖσθαι κατὰ σπουδὴν ἑαυτοῦ τοῖς ὄνουσι τὴν σεσοφισμένην μορφήν περιθρύπτοντα, ὥστε αὐτὸν ἀθρόως γέλωτα κινῆσαι τοῖς θεαταῖς ἀντὶ τῶν ἐπαίνων τε και τοῦ θαύματος, εἶδεχθῶς και γελοίως ἐκ τῶν τοῦ προσωπείου λειψάνων διαφαινόμενον».

Δηλαδή: «Λέγουν δηλαδή ὅτι κάποιος ταχυδακτυλοουργὸς στὴν Ἀλεξάνδρεια εἶχε ἐξασκήσει μὲ ἀρκετὴ ἐπιδεξιότητα ἕναν πίθηκο νὰ ἐκτελεῖ διάφορα χορευτικὰ νούμερα. Τοῦ φόρεσε ἕνα προσωπεῖο και τὴν ἀνάλογο γιὰ τὸ ἔργο τοῦ χορευτῆ στολή. Κι ὅταν ἔστηνε τὸν χορὸ γι' αὐτόν, ὁ πίθηκος σημείωνε μεγάλες ἐπιτυχίες, γιὰτὶ και κουνιόταν και λύγιζε τὸ σῶμα ἀνάλογα μὲ τὸν ρυθμὸ τῆς μουσικῆς, ἀλλὰ και μὲ τὸ νὰ κρύβει γενικὰ τὴ φύση του, μὲ ὅσα ἔκανε και ὅπως φαινόταν. Ἀλλὰ κάποια μέρα ποῦ τὸ θέατρο ἦταν κατάμεστο ἀπὸ θεατές, οἱ ὁποῖοι ἦλθαν γιὰ νὰ παρακολουθήσουν τὸ πρωτοφανὲς θέαμα, ἕνας

ἀπὸ τοὺς παρόντες, ὁ πιὸ ἀστεῖος, φανέρωσε μὲ ἓνα τέχνασμα σ' αὐτοὺς ποὺ ἔβλεπαν κατάπληκτοι τὸ θέαμα, ὅτι ὁ πίθηκος ἦταν πράγματι πίθηκος. Τὴν ὥρα δηλαδὴ ποὺ ὅλοι ζητωκραύγαζαν καὶ χειροκροτοῦσαν γιὰ τὶς ρυθμικὲς κινήσεις τοῦ πιθήκου, ὁ ὁποῖος χόρευε σύμφωνα μὲ τὸ τραγούδι καὶ μὲ τὴ μουσική, λέγουν ὅτι αὐτὸς ἔρριξε στὴ σκηνὴ τοῦ χοροῦ ἐκείνους ἀπὸ τοὺς ξηροὺς καρπούς, οἱ ὁποῖοι προκαλοῦν τὴ λαιμαργία αὐτῶν τῶν ζώων. Κι ὁ πίθηκος, χωρὶς καμιὰ καθυστέρηση, ἐπειδὴ εἶδε σκορπισμένα μπροστὰ στὸ πλῆθος τὰ ἀμύγδαλα, ξεχνώντας τὸ χορὸ καὶ τὰ χειροκροτήματα καὶ τὰ στολίδια τῆς ἐνδυμασίας, λέγεται ὅτι ὄρμησε σ' αὐτὰ καὶ μὲ τὶς χοῦφτες τῶν χεριῶν μάζευε ὅσα εὔρισκε. Καὶ γιὰ νὰ μὴν τοῦ εἶναι ἐμπόδιο στὸ στόμα τὸ προσωπεῖο, τὸ ἀφαιρεῖ βιαστικά, ξεσχίζοντας τὸ πλασματικὸ σχῆμα μὲ τὰ νύχια του, προκαλώντας ἀμέσως, ἀντὶ γιὰ τοὺς ἐπαίνους καὶ τὸν θαυμασμό τὰ γέλοια τῶν θεατῶν, ἐπειδὴ ἀποκαλύφθηκε, κατὰ τρόπο ἀπαίσιο καὶ γελοῖο, ἀπὸ τὰ κατάλοιπα τοῦ προσωπεῖου του.

«Ὡσπερ οὖν οὐκ ἐπήρκεσεν ἐκείνω τὸ σεσοφισμένον σχῆμα πρὸς τὸ νομισθῆναι ἄνθρωπον, ἀπελεγχθείσης ἐν τῇ λιχνείᾳ τῶν τραγημάτων τῆς φύσεως, οὕτως οἱ μὴ ἀληθῶς αὐτὴν τὴν φύσιν ἑαυτῶν τῇ πίστει μορφώσαντες ραδίως ἐν ταῖς τοῦ διαβόλου λιχνείαις ἀπελεγχθήσονται ἄλλο τι ὄντες παρ' ὃ ἐπαγγέλλονται. Ἀντὶ γὰρ ἰσχάδος ἢ ἀμυγδάλης ἢ τῶν τοιούτων τινὸς τὸ κενόδοξον καὶ φιλότιμον καὶ τὸ φιλοκερδὲς καὶ φιλήδονον καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα ἢ κακὴ τοῦ διαβόλου ἀγορὰ τοῖς λίχνοις τῶν ἀνθρώπων ἀντὶ τραγημάτων προτιθεῖσα ραδίως εἰς ἔλεγχον ἄγει τὰς πιθηκώδεις ψυχάς, αἱ διὰ μιμήσεως ἐσχηματισμένης τὸν χριστιανισμόν ὑποκρίνονται, τὸ τῆς σωφροσύνης ἢ τὸ τῆς πραότητος ἢ τινὸς ἄλλης ἀρετῆς

προσωπείον ἐν τῷ καιρῷ τῶν παθημάτων ἑαυτοῖς ἀφανίζοντες. Οὐκοῦν ἀναγκαῖον ἂν εἶη νοῆσαι τοῦ χριστιανισμοῦ τὸ ἐπάγγελμα τάχα γὰρ ἂν τοῦτο γενοίμεθα, ὅπερ τὸ ὄνομα βούλεται, ἵνα μὴ ψιλῆ τῇ ὁμολογίᾳ καὶ τῷ προσήματι τοῦ ὀνόματος μόνου μεταμορφούμενοι, ἄλλο τι παρὰ τὸ φαινόμενον ὄντες, τῷ τὰ κρυπτὰ καθορῶντι ἐπιδειχθείμεν» (Τὸ ὄνομα Χριστιανός: Εἰσαγωγή Μετάφραση - Σχόλια + Ἀρχιμανδρίτου Παγκρατίου Μπρούσαλη. Ἐκδόσεις «ΤΕΡΤΙΟΣ» Κατερίνη, σελ. 18-21.

Δηλαδή: «Ὅπως, λοιπόν, γιὰ τὸν πίθηκο δὲ στάθηκε ἱκανὸ τὸ πλασματικὸ προσωπεῖο, γιὰ νὰ τὸν δείξει ἄνθρωπο, ἐπειδὴ φανερώθηκε ἡ φύση του μὲ τὶς λιχουδιὰς τῶν ἀμυγδάλων, ἔτσι κι ἐκεῖνοι, ποὺ δὲν μόρφωσαν σωστὰ τὸν

ἐαυτοὺς ὡς πρὸς τὴν πίστη, εὐκόλα θὰ ἀποκαλυφθοῦν μὲ τις λιχουδιὲς τοῦ διαβόλου, ὅτι εἶναι κάτι ἄλλο ἀπὸ αὐτὸ ποῦ φαίνονται. Ὅταν δηλαδὴ ἡ κακὴ ἀγορὰ τοῦ διαβόλου ἀντὶ γιὰ σύκα ἢ μύγδαλα ἢ κάτι ἄλλο ἀπὸ αὐτά, ρίχνει μπροστὰ στοὺς λαίμαργους ἀνθρώπους τὴν κενοδοξία, τὴ φιλοδοξία, τὴ φιλοχρηματία καὶ τὴ φιληδονία καὶ ὅσα ἄλλα ὅμοια μὲ αὐτά, καὶ εὐκόλα ἀποκαλύπτει τὶς ψυχὰς ποῦ μοιάζουν μὲ τὸν πίθηκο, ποῦ ἀναφέρει ὁ μύθος, ἐπειδὴ αὐτὲς μὲ τὴν πλασματικὴ ἀπομίμηση ὑποκρίνονται τὸν χριστιανισμό, ἐνῶ κατὰ τὴν ὥρα τῆς κυριαρχίας τῶν παθῶν ἐξαφανίζουν ἀπὸ πάνω τους τὸ προσωπεῖο τῆς σωφροσύνης ἢ τῆς πραότητος ἢ κάποιας ἄλλης ἀρετῆς. Συνεπῶς εἶναι ἀπαραίτητο νὰ κατανοήσουμε τὴν ὑπόσχεση τοῦ Χριστιανισμοῦ. Γιατὶ τότε ἴσως νὰ γινόμασταν αὐτὸ ποῦ θέλει ἡ ὀνομασία, γιὰ νὰ μὴν ἐμφανισθοῦμε μπροστὰ στὸν Θεό, ὁ ὁποῖος βλέπει καθαρὰ τὰ κρυπτά, ἔχοντας δηλαδὴ ἀλλάξει μὲ τὴν ἀπλή ὁμολογία καὶ μὲ τὸ πρόσχημα μόνου τοῦ ὀνόματος, ἐνῶ θὰ παραμένουμε κάτι ἄλλο ἀπὸ αὐτὸ ποῦ φαίνεται ἐξωτερικά».

Μὲ τὴν ἐμφάνιση τῆς ὀδύνης ἐπῆλθε μιὰ ἀναγκαῖα ἀνθρωπολογικὰ ἐξισορρόπηση. Ἡ ὀδύνη ἀποτέλεσε τὸ φρένο στὴν ξέφρενη προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου καὶ βοήθεια γιὰ τὴ συνειδητοποίηση καὶ ἐπίγνωση τοῦ ποῦ θὰ τὸν ὀδηγοῦσε ἡ ἡδονή. Αὐτὴ ἡ ἀνακοπὴ τῆς πορείας τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ ἄνω, τὸ *«μὴ φρονεῖν τὰ ἄνω, ἀλλὰ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς»* (πρὸς Κολλοσσαεῖς γ' 2), γιὰ νὰ χρησιμοποιήσουμε ἀντίστροφα τοὺς λόγους τοῦ ἀποστόλου Παύλου, σήμαινε μιὰ ριζικὴ ἀλλαγὴ στὴν ἀνθρώπινη φύση, στὰ βάθη τῆς ὁποίας, στὸν «*πυθμένα*» τῆς, ὅπως τὰ ὀνομάζει ὁ ἅγιος Μάξιμος, ἐγκαταστάθηκε ὁ θάνατος. Ὁ τρόπος μεταδόσεως ζωῆς στὸν κόσμον αὐτὸ μεταμορφώθηκε ριζικὰ καὶ ἔγινε ἐντελῶς διαφοροτικώτερος ἀπὸ

ο,τι θα γινόταν προπρωτικά. Στο σημείο αυτό εκφράζοντας τη γενικώτερη πατερική διδαχή ὁ ἅγιος Μάξιμος παρατηρεῖ τὰ ἐπόμενα:

«Ὁ Ἀδάμ ὁ προπάτωρ τὴν θείαν ἐντολὴν παραβάς, ἄλλην ἀρχὴν γενέσεως ἐξ ἡδονῆς μὲν συνισταμένην εἰς δὲ τὸν διὰ πόνου θάνατον τελευτῶσαν τῇ φύσει παρὰ τὴν πρώτην παρεισήγαγε καὶ ἐπενόησε κατὰ συμβουλήν τοῦ ὄφεως, οὐκ οὔσαν ἡδονὴν προλαβόντος πόνου διάδοχον, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸν πόνον περαιουμένην πάντας τοὺς ἐξ αὐτοῦ σαρκὶ γενομένους κατ' αὐτὸν διὰ τὴν ἐξ ἡδονῆς ἄδικον ἀρχὴν εἶχε συνυπαγομένους αὐτῷ δικαίως πρὸς τὸ διὰ πόνου κατὰ θάνατον τέλος» (μδ' κεφ. ΣΤ' Θεολογικῆς ἑκατοντάδος. Φιλοκαλία, τ. Β', σελ. 256).

Δηλαδή: «Παραβαίνοντας ὁ προπάτορας Ἀδάμ τὴ θεϊκὴ ἐντολὴ ἔγινε αἷτιος παρεισαγωγῆς ἄλλης γεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀρχὴ αὐτὴ ἔχει ὡς βασικὸ της στοιχεῖο τὴν ἡδονή, ἀλλὰ καταλήγει στὸν θάνατο διὰ μέσου

τοῦ πόνου. Καὶ ἐπινόησε σύμφωνα μὲ τὴν ὑποβολὴ τοῦ ὄφρα τὴν ἡδονὴ ποὺ δὲν ἦταν ἀποτέλεσμα πόνου, κόπου δηλαδή, ποὺ νὰ προηγήθηκε πρὶν ἀπὸ αὐτὴν, διαπεραίωνε ὅμως στὸν πόνο ὅλους τοὺς ὁμοίους του ποὺ ἀπὸ αὐτὸν γεννήθηκαν κατὰ σάρκα. Ἐπειδὴ ἡ ἀρχὴ τῆς ἡδονῆς ὑπῆρξε ἄδικη, εἶχε δικαιολογημένα συνακολούθους τοῦ ὅλους τοὺς ἀπογόνους του στὸ τέλος, ποὺ εἶναι ὁ διὰ μέσου τοῦ πόνου θάνατος».

Καὶ συνοψίζει ὁ ἅγιος Πατὴρ: «Ὁ Ἀδὰμ παρακούσας ἐξ ἡδονῆς ἐδίδαξε τὴν γένεσιν... ἡ γυνὴ παραβάσα τὴν ἐντολὴν ἐξ ὀδύνης ἀρχεσθαι τὴν τῆς φύσεως κατέδειξε γένεσιν» (ιδ' κεφ. Γ' Θεολογικῆς Ἑκατοντάδος. Φιλοκαλία τ. β', σελ. 94).

Ὁ ἄνθρωπος γεννιέται πιά ἔχοντας τὶς ρίζες του στὴν ἐμπαθῆ ἡδονὴ καὶ στὴν ἐξαιτίας τοῦ γεγονότος αὐτοῦ ὀδύνη. Τώρα πιά γίνεται «παθητός». Ὑπόκειται, μὲ ἄλλα λόγια στὴ δημιουργία μέσω τῶν παθῶν, τὰ ὁποῖα κυριαρχοῦν ἀναμφισβήτητα ἐπάνω του. Ἔτσι μόνιμο μεταπτωτικό του γνώρισμα εἶναι ἡ «παθητότης». Καὶ σ' αὐτὸ τὸ «παθητὸν προδήλως ὑπάρχει τὸ τῆς ἡδονῆς κράτος καὶ τὸ τῆς ὀδύνης».

Ἡ Παρθένος Μαρία ἀναίρεσε τὸν νόμο αὐτὸ τῆς πεπτωκυίας ἀνθρωπίνης φύσεως. Ὁ Θεὸς θεραπεύει καὶ ἀποκαθιστᾷ τὴν ἀνθρωπίνη φύση.

4. Ὑπέρβαση τοῦ θανάτου

Στὴ ἑορτὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἑορτάζουμε τὴν ὑπέρβαση τοῦ θανάτου, τὴ νίκη τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τοῦ θανάτου.

Αὐτὴ ἡ νίκη ὀφείλεται στὴ νίκη τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ κατὰ τοῦ θανάτου, στὴν ὁποία συμμετέχουν καὶ ὅσοι πι-

στεύουν σ' Αὐτόν μὲ πρώτη πιστὴ τὴν Παναγία Μητέρα Του, κατὰ τὴ διαβεβαίωσή Του:

«Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχη ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ» (Ἰωάννου στ' 40)

Δηλαδή: «Τὸ θέλημα ἐκείνου ποῦ μὲ ἔστειλε εἶναι τοῦτο: Ὅποιος παραδέχεται τὸν Υἱὸ καὶ πιστεύει σ' αὐτόν, νὰ ἀποκτήσει αἰώνια ζωὴ· κι ἐγὼ θὰ τὸν ἀναστήσω τὴν ἐσχάτη ἡμέρα».

Ἐφ' ὅσον ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός Πρόδρομος εἰσ-
ἦλθεν στήν αἰώνια δόξα,

«Ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ
τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶ-
να» (Πρὸς Ἑβραίους στ' 20).

Δηλαδή: «Ὅπου μπῆκε πρὶν ἀπὸ μᾶς καὶ γιὰ χάρη μας
ὁ Ἰησοῦς, ἀρχιερέας γιὰ πάντα ὅπως ὁ Μελχισεδέκ».

Στὴν ἴδια ἔνδοξη κατάσταση θὰ ζήσουν αἰώνια ὅσοι
ἐνωθοῦν μαζί Του:

«Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος
ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ
οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου» (Ἰωάννου ιζ' 14).

Δηλαδή: «Ἐγὼ τοὺς ἔδωσα τὸ δικό σου μήνυμα, ὁ κό-
σμος ὅμως τοὺς μίσησε γιὰτὶ δὲν προέρχονται ἀπὸ τὸν
κόσμο, ὅπως ἐγὼ δὲν προέρχομαι ἀπὸ τὸν κόσμο».

38

«Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη,
οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει
σὺν αὐτῶ» (Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Α' δ' 14).

Δηλαδή: «Γιὰτὶ, ἀφοῦ πιστεύουμε ὅτι ὁ Ἰησοῦς πέθα-
νε κι ἀναστήθηκε, ἔτσι κι ὁ Θεὸς αὐτούς ποὺ πέθαναν πι-
στεύοντας στὸν Ἰησοῦ θὰ τοὺς ἀναστήσει γιὰ νὰ ζήσουν
μαζί Του».

Γύρω μας διαχέεται ὀσμὴ θανάτου καὶ κυριαρχοῦν ἀ-
πειλὲς θανάτου. Θάνατος καὶ ματαιότητα τυραννεῖ ὅλη τὴν
κτίση, ἔμψυχα καὶ ἄψυχα, ζῶα, πτηνὰ, ἰχθεῖς καὶ ἐρπετά:

«Τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκοῦσα,
ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις
ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν
ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ» (Πρὸς Ρω-
μαίους η' 20-21)

Δηλαδή: «Ἐέρτετε, βέβαια, πὼς ἡ κτίση ὑποτάχθηκε κι

αὐτὴ στὴ φθορὰ, ὄχι γιατί ἔφταιγε, ἀλλὰ γιατί ἔτσι θέλησε αὐτὸς ποὺ τὴν ὑπέταξε. Ἔχει ὅμως πάντοτε τὴν ἐλπίδα, κι αὐτὴ ἀκόμα ἢ κτίση, πὼς θ' ἀπελευθερωθεῖ ἀπὸ τὴν ὑποδούλωσή της στὴ φθορὰ, καὶ θὰ μετὰσχει στὴν ἐλευθερία ποὺ θ' ἀπολαμβάνουν τὰ δοξασμένα παιδιὰ τοῦ Θεοῦ».

Μόνον ὁ Κύριος μᾶς ἐλευθερώνει ἀπὸ αὐτές, ὅπως ἐλευθέρωσε τὴ Μητέρα Του καὶ ὄλους τοὺς ἀγίους, τῶν ὁποίων τὰ λείψανα μαρτυροῦν τὴ δύναμη τῆς ἀφθαρσίας καὶ τῆς αἰώνιας ζωῆς.

«Ἄσας γηγενῆς, σκιρτάτω τῷ πνεύματι, λαμπροδουχούμενος· πανηγυριζέτω δέ, ἄλλων Νόων, φύσις γεραίρουσα, τὰ ἱερὰ θαυμάσια, τῆς Θεομήτορος, καὶ βοάτω Χαίροις παμμακάριστε, Θεοτόκε Ἀγνή, ἀειπάρθενε».

